

Az adókötelezettségek teljesítését elősegítő, az adminisztrációs terhek csökkentését célzó 2016. január 1-jét követően hatályba lépett Art. módosítások

Az állami adó- és vámhatósággal szemben elvárás az adóhatóság szolgáltató jellegének erősítése, a jogkövető adózók intézményesített támogatása, az adóhatóság rendelkezésére álló információk, adatok hatékonyabb felhasználása, az adózók adminisztrációs terheinek csökkentése, az adókötelezettségeik teljesítésének megkönnyítése. A fenti célok megvalósítását szolgálja az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 2016. évi évközi, illetve az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2016. évi CXXV. törvénnyel (a továbbiakban: Módtv.) hatályba lépett módosításainak jelentős része, melyek közül e cikk keretében a legfontosabbak rövid ismertetésére vállalkoztam.

1. Adóbevallási tervezet

A fenti jogszabály-módosítások közül a magánszemély adózók széles körét érintő, legjelentősebb változás az adóbevallási tervezet bevezetése volt, azonban figyelemmel arra, hogy az utóbbi időben több cikk is foglalkozott az eSza működésének bemutatásával, így ezen jogintézmény részletes ismertetésétől eltekintek.

[Art. 26. § (3) bekezdés d) pontja; Art. 26/A. §; Art. 26/B. §; Art. 27. § (1) bekezdése; Art. 27/A-28/A. §; Art. 31. (4) bekezdése]

2. Adófizetés internetes felületen bankkártyás fizetéssel

A Módtv. által hatályba léptetett módosítás 2017. január 1-jétől megteremtette a jogi lehetőségét annak, hogy a magánszemély adózók – függetlenül attól, hogy pénzforgalmi számla nyitására kötelezettek-e –

fizetési kötelezettségüket a külön jogszabályban meghatározott, az elektronikus fizetéseket és elszámolásokat biztosító alrendszeren keresztül internetes felületen bankkártyás (úgynevezett virtuális POS, a továbbiakban: VPOS) fizetéssel teljesítsék. [Art. 38. § (1b) bekezdése]

A fenti jogszabályi rendelkezés alapján a magánszemély adózók – azaz a kizárólag adóazonosító jellel rendelkező magánszemélyek, az adószámos magánszemélyek, valamint az egyéni vállalkozók – részére áfa fizetési kötelezettségüktől függetlenül biztosított a VPOS szolgáltatás használata. Az új fizetési megoldás egyesíti a személyes bankkártyás (POS terminál útján történő) és az internetes házibankos (EFER-en keresztül átutalással teljesített) fizetés előnyeit, hiszen mint interneten keresztül indítható fizetési mód nem igényel személyes megjelenést és különböző adónemeken mutatkozó fizetési kötelezettségek egy összegben, egyetlen tranzakcióba összevonva indíthatók el.

A VPOS alkalmazását az Elektronikus Fizetési és Elszámolási Rendszer (EFER) teszi lehetővé, és eBEV szolgáltatásként kerül bevezetésre. VPOS fizetési lehetőség több, mint 80 adónemre biztosított, így valamennyi, az említett adózoói körnél jellemző adónemre (pl.: 103-as SZJA, 104-es ÁFA, 115-ös EVA, 152-es EHO) teljesíthető ily módon fizetés. A rendszer használatához ügyfélkapus regisztráció és jogosultság szükséges.

A VPOS fizetési mód bevezetése 3 ütemben történt: 2017. január 26-tól működik az eBEV portálon keresztül az EFER/Megbízási csomagok menüpont alatt történő VPOS fizetési mód (ún. üres VPOS rögzítő), amely során a magánszemély ügyfelek összeállíthatják a fizetési kötelezettségeik kiegyenlítésére irányuló VPOS megbízási csomagokat és elindíthatják a hozzájuk kapcsolódó bankkártyás fizetési tranzakciót.

2017. február 23-tól használható az eBEV portálon keresztül történő adószámla lekérdezéshez kapcsolódó VPOS fizetés lehetősége (ún. CEF lekérdezéshez kapcsolódó VPOS fizetés), amely során a magánszemély ügyfelek összeállíthatják az adószámla hátralékaik kiegyenlítésére irányuló VPOS megbízási csomagokat és elindíthatják a hozzájuk kapcsolódó bankkártyás fizetési tranzakciót.

A harmadik ütemben az SZJA bevallásokhoz/bevallási tervezetekhez kapcsolódó VPOS fizetési mód kialakítása történt meg, amely révén 2017. március 15-től a magánszemély ügyfelek összeállíthatják a bevallásból eredő fizetési kötelezettségeik kiegyenlítésére irányuló VPOS megbízási csomagokat és elindíthatják a hozzájuk kapcsolódó bankkártyás fizetési tranzakciót. (Ha az ügyfélkapun keresztül elért bevallási tervezet alapján az adózónak befizetendő adója van, úgy a „bevallásból származó adó befizetése” feliratot kiválasztva indíthatja el az internetes bankkártyás adófizetés folyamatát. A több adónemre egy összegben befizetett adót a NAV rendszerei bontják adónemekre.)

Az utóbbi két esetben az adózó a felajánlott fizetendő összeget szabadon megváltoztathatja az aktuális fizetési igényének megfelelően. Növelheti, amennyiben egyéb kötelezettségét is szeretné kielégíteni, illetve csökkentheti, ha például fennálló túlfizetését szeretné felhasználni.

3. Pótlékmentes automatikus részletfizetés

2016. július 1-jétől hatályba lépett új rendelkezés alapján az szja-ban és az eho-nál már érvényesülő pótlékmentes részletfizetés kiszélesedett. Az adóhatóság a vállalkozási tevékenységet nem folytató, áfa fizetésére nem kötelezett magánszemély kérelmére a legfeljebb 200 ezer forint összegű adó tartozásra évente egy alkalommal legfeljebb 6 hónapra pótlékmentes részletfizetést engedélyez automatikusan, a fizetési könnyítési feltételek vizsgálata nélkül. Nem engedélyezhető ilyen típusú részletfizetés a magánszemélyek jövedelemadójának előlegére, a levont jövedelemadóra, a beszedett helyi adóra és a kifizető által a magánszemélytől levont járulékokra, de engedélyezhető például az egészségügyi hozzájárulásra vagy az illetéktartozásra. Lényeges, hogy ha az adózó az esedékes részlet befizetését nem teljesíti, úgy a tartozás egy összegben esedékessé válik, és az adóhatóság a fennmaradó tartozásra az eredeti esedékességtől késedelmi pótlékot számít fel. Annak érdekében, hogy az adózók értesüljenek a pótlékmentes részletfizetés lehetőségéről, a NAV

az adóbevallási tervezethez kiegészítő nyilatkozatot (16SZJAK) csatol. [Art. 133. § (11)-(12) bekezdése]

4. Telefonos ügyféltájékoztató és ügyintéző rendszer

Az Art. 2017. január 1-jével hatályba lépett módosítása alapján a NAV vezetője határozza meg azon ügyköröket, amelyekben az állami adó- és vámhatóság telefonos Ügyféltájékoztató és Ügyintéző Rendszert (a továbbiakban: ÜCC) működtet. E rendszer alkalmazhatóságának kibővítése egyszerűbbé és gyorsabbá teszi az adózók és képviselőik tájékoztatását, illetve elősegíti a gyorsabb ügyintézkedést. [Art. 5. § (3a) bekezdés, Art. 175. § (13) bekezdés h) pontja]

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal vezetője az alábbiak szerint határozta meg az ÜCC rendszeren keresztül intézhető ügyek körét:

Tájékoztatókérés:

- az adózói minősítéssel kapcsolatosan,
- az ellenőrzést végző személy személyazonosságáról és megbízásának érvényességéről, a megbízólevél számáról, az ellenőrzés alá vont adónemekről és időszakról,
- a közösségi adószám érvényességéről,
- az állami adóhatósághoz bejelentett törzsadatokról,
- az adószámlájáról, az adószámla-kivonatáról,
- fizetési kötelezettségekről, köztartozásokról,
- a 47/2013. (XI. 7.) NGM rendelet 3. §-ában meghatározott regisztrációról, így az ügyfélkapus regisztrációról, és az adóügyek elektronikus intézéséhez szükséges meghatalmazás megadásáról,
- az állandó meghatalmazásról,
- a bevallások adatairól, a hibás bevallásról, az elmulasztott bevallások miatt kiszabott mulasztási bírságról.

Konkrét ügyintézés:

- az adózói minősítéssel kapcsolatos kifogás előterjesztése,
- adó- és jövedelemigazolás iránti kérelem előterjesztése,
- az adószámla egészét, illetve egyes adónemeit, köztehernekeit érintő észrevétel előterjesztése,
- az állami adó- és vámhatóságnál nyilvántartott törzsadatokra vonatkozó egyedi bejelentésekkel, változásbejelentésekkel kapcsolatos eljárás,
- az Art. 16. § (4) bekezdése szerinti kötelezettséggel összefüggésben a munkáltató vagy kifizető által hibá-

san benyújtott bejelentő és változás-bejelentő adatlap javítása (az adózó személyes jelenlétét nem igénylő esetben),

- a papír alapon érkezett, vagy papír alapon is benyújtható, elektronikus úton érkezett bevallások javítása – a jövedéki adó kivételével (az adózó személyes jelenlétét nem igénylő esetben), a személyi jövedelemadó bevallási tervezet papír alapon történő megküldésének igénylése és kiadásának kezdeményezése,
- adószámla átvezetés, a hibásan benyújtott átvezetési és kiutalási kérelem javítása (az adózó személyes jelenlétét nem igénylő esetben),
- az egészségügyi szolgáltatási járulék hatálya alá történő bejelentkezés,
- igazolás kérése adóazonosító jellel,
- a gépjármű forgalmazók illetékmentességének megállapításához kapcsolódó nyilatkozat megtétele,
- levelezési cím bejelentése,
- az Art. 23. § (3) bekezdése szerinti bejelentés az adókötelezettséget keletkeztető, törvényben meghatározott értékhatár elérésével kapcsolatban,
- közösségi adószám iránti kérelem benyújtása.

Az ÜCC rendszer szolgáltatásainak igénybevételehez egy egyedi azonosító kód, az úgynevezett ügyfélazonosító-szám szükséges, amely a telefonáló beazonosítását szolgálja. Az azonosító szám képzését az ügyfél az adóhatóság honlapjáról (http://www.nav.gov.hu/nav/letoltesek/nyomtatvanykitolto_programok/nyomtatvanykitolto_programok_nav/kerelmek/tel.html) letölthető papír alapú kérelem bármely megyei (fővárosi) adóigazgatóságra történő benyújtásával vagy ügyfélkapun keresztül a TEL elnevezésű nyomtatványon kérheti.

Az ÜCC rendszerben az adózók nem csak saját ügyükben, hanem képviselőként más ügyében is eljárhatnak abban az esetben, ha az ügyfélazonosítószám igénylése mellett rendelkeznek a telefonos ügyintézéshez szükséges meghatalmazással, melyet az Egységes Képviselési Adatlap azaz az EGYKE benyújtásával kérhetnek. (letölthető: http://www.nav.gov.hu/nav/letoltesek/nyomtatvanykitolto_prog-

[ramok/nyomtatvanykitolto_programok_nav/adatbejelentok_adatmodositok/NAV_egyke.html?query=EGYKE](http://www.nav.gov.hu/nav/letoltesek/nyomtatvanykitolto_programok_nav/adatbejelentok_adatmodositok/NAV_egyke.html?query=EGYKE))

A telefonáló beazonosítása az adóigazolványon feltüntetett 10 jegyű adóazonosító jelének és az ügyfélazonosítószámának megadásával történik. Ha az ügyfél képviselőként, más nevében jár el, akkor meg kell adnia annak az adózónak az adószámát vagy adóazonosító jelét is, akinek az ügyében el kíván járni.

A sikeres azonosítást követően az ügyfelek a telefonnyomógombjainak segítségével kiválaszthatják azt a menüpontot (tárgykört, ügytípust) amelyben ügyet szeretnének intézni, vagy tájékoztatást szeretnének kérni. A telefonhívást a rendszer az adott típusú telefonos ügyintézésre bejelentkezett ügyintézőhöz irányítja. A hétfőtől csütörtökig 8.30-16 óráig, pénteken 8.30-13.30-ig rendelkezésre álló ÜCC rendszer belföldről a 06-80/20-21-22 telefonszámon, külföldről a 36-1/441-96-00 telefonszámon érhető el.

5. Adóhatósági támogató eljárás a feltárt kockázat megszüntetésére

A Módtv. 2017. január 1-jétől hatályba lépett módosítása szerint az Art. az eddigieknél részletesebben határozza meg az adóhatósági kockázatelemzés szabályait és lehetővé teszi, hogy az adóhatóság a feltárt kockázat megszüntetése érdekében dönthessen az ellenőrzésre kiválasztás és a támogató eljárás megindítása között, illetve bűncselekmény megelőzése, felderítése érdekében tájékoztassa a NAV nyomozó hatóságát. [Art. 90/A. §]

A támogató eljárás célja a jogszerű állapot helyreállítása, melyet az adóhatóság az adózó által javítható hibák orvoslása, hiányosságok pótlása érdekében indít meg. A feltárt kockázat megszüntetésével, a valós adókötelezettségek megállapításával végső soron a jogintézmény a költségvetési bevételek hatékony biztosítását is szolgálja. A támogató eljárásban való részvétel önkéntes, azonban ezt a lehetőséget minden érintettnek érdemes kihasználnia, hiszen az eljárás keretében rendezett jogsértések miatt a NAV nem szabhat ki szankciót.

A támogató eljárás keretében sor kerülhet önellenőrzésre felhívásra, illetve az adóhatóság kapcsolatfelvételt kezdeményezhet az adózóval a feltárt hibák, hiányosságok orvoslása érdekében az adóhatóság szakmai támogatásával. A támogató eljárás mindkét módja esetén a felhívás kézhezvételétől a NAV által meghatározott határidőn belül

van lehetősége az adózónak arra, hogy a támogató eljárás adta lehetőséggel éljen, azaz felvegye a kapcsolatot a személyes kapcsolatfelvételt kijelölt személlyel vagy a felhívásban megjelölt hibák, hiányosságok kiküszöbölésére önellenőrzést nyújtson be. Önellenőrzés esetén az adózó mentesül az adóbírság alól, és – önellenőrzési pótlék formájában – csak a késedelmi pótlék 50%-át, azaz a jegybanki alapkamatnak megfelelő összegű pótlékot kell fizetnie.

A támogató eljárást minden esetben jegyzőkönyvvel zárja le az adózó székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) igazgatóság, illetve a NAV Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: KAVIG) hatáskörébe tartozó adózók esetében a KAVIG, amelyben feltünteti a kockázatelemzési eljárásban feltárt hibákat, hiányosságokat, az azok orvoslása érdekében tett intézkedéseket és a támogató eljárás eredményességét, vagy eredménytelenségét.

Amennyiben a támogató eljárás során a feltárt hibák, hiányosságok az adózó által nem voltak orvosolhatóak, vagy a támogató eljárás egyéb okokból eredménytelennek bizonyult – pl.: a kapcsolatfelvétel sikertelensége okán – az adóhatóság elrendelheti az adózó ellenőrzését. [Art. 90/B. §]

A fentiekkel párhuzamosan a jogalkotó a célzott kiválasztási rendszerre vonatkozó előírásokat hatályon kívül helyezte, továbbá az önellenőrzésre felhívást minden adózó tekintetében lehetővé tette. [Art. 90. § (6) bekezdése; Art. 91/B. § (1) bekezdése]

6. Adózói minősítésre vonatkozó rendelkezések változása

A kockázatos és a megbízható adózókra vonatkozó minősítési szabályokat 2016. január 1-jétől szabályozza az Art. A minősítés során a NAV negyedévenként az e törvényben meghatározott szempontok alapján kategorizálja a cégbejegyzésre kötelezett, valamint az áfa-regisztrált adózókat, majd e minősítés alapján biztosítja a megbízható adózók tekintetében meghatározott előnyöket, illetve érvényesíti a kockázatos adózókra vonatkozó szigorúbb megítélést. A minősítés feltételeiben, a hozzájuk kapcsolódó kedvezményekben, illetve következményekben 2016. évben és 2017. január 1-jén hatályba lépett módosítások célja a kategorizálás feltételeinek finomítása, pontosítása mellett, annak biztosítása, hogy az adózók egyre inkább érdekeltté váljanak a megbízható adózói státusz elnyerésében, illetve igyekezzenek elkerülni a kockázatos adózói besorolást.

A Módtv. 2017. január 1-jétől hatályba lépett rendelkezése alapján – az adó végrehajtására vonatkozó elévülési szabályok módosításával összhangban, a korábbi szabályozás szerinti 5 év helyett – a megbízható minősítés feltétele, hogy a tárgyévben és az azt megelőző 4 évben az állami adó- és vámhatóság nem indított az adózó ellen végrehajtási eljárást (ide nem értve az átvezetést és a visszatartási jog gyakorlását). A módosítás alapján a minősítés során vizsgált mulasztási bírság összegébe a jövedéki bírságot is bele kell érteni. A fentiekkel párhuzamosan a megbízható adózói minősítés feltételei kibővültek azzal, hogy az adózó tárgyévre vonatkozó adóteljesítményének pozitívnak kell lennie. Ez a feltétel lehetővé teszi az úgynevezett „alvó” cégek kiszűrését, így csak a tényleges gazdasági tevékenységet folytató cégek válhatnak megbízható adózókká. E rendelkezések alapján első alkalommal 2017. első negyedévét követően minősíti az adózókat az állami adó- és vámhatóság. [Art. 6/A. § (1) bekezdés c), h)-k) pontja; Art. 6/A. § (2) bekezdése; Art. 227. §]

2017. január 1-jétől a megbízható nyilvánosan működő részvénytársaságok részére az állami adó- és vámhatóság a többi megbízható adózóhoz képest hamarabb – 45 nap helyett 30 napon belül – utalja ki az általuk visszaigényelt általános forgalmi adót. A kiutalási határidő további rövidítése várható 2018. január 1-jétől, amikor is az állami adó- és vámhatóság a megbízható adózók részére 30 napon belül, míg a megbízható nyilvánosan működő részvénytársaságok részére 20 napon belül lesz köteles kiutalni a visszaigényelt általános forgalmi adót. [Art. 6/B. § (3)-(4) bekezdése]

A 2017. január 1-jét követően keletkezett adótartozás esetében a megbízható adózók által igényelhető automatikus részletfizetés mellett az automatikus fizetési halasztásra is lehetőséget ad az törvény. További változás, hogy fizetési könnyítés csak akkor engedélyezhető, ha a kérelmező nettó adótartozása nem haladhatja meg a 1,5 millió forintot (korábban 500.000 Ft volt az értékhatar) és megszűnt az e kedvezmény lehetőségére vonatkozó adóhatósági felhívás. [Art. 6/D. § (1) és (4) bekezdése; 228. §]

7. Nyilvántartó szervek közötti adattovábbítás

A változás-bejelentés szabályainak 2016. július 1-jétől hatályba lépett módosítása az adózói adminisztrációs terhek csökkentésére irányul. Az állami adóhatóság által vezetett nyilvántartásokban olyan adatok is szerepelnek, amelyek

tekintetében más nyilvántartás minősül közhitelesnek, azonban ezek változását a NAV felé is be kell jelenteni. A többszörös adminisztratív teher megszüntetése érdekében a módosítást követően lehetővé válik, hogy a bejelentő az adott adat tekintetében közhitelesnek minősülő nyilvántartást vezető szervtől kérje, hogy az adatváltozásról annak bekövetkeztét követő 15 napon belül az állami adóhatóságot tájékoztassa. [Art. 23. § (8) bekezdése]

2016. július 1-jétől a közfoglalkoztatónak nem kell az állami adó- és vámhatóságnak és a megyei foglalkoztatási szervnek is bejelentenie a közfoglalkoztatási jogviszony megszüntetését, arról az állami adó- és vámhatóság haladéktalanul értesíti az állami foglalkoztatási szervet. [Art. 16. § (6a) bekezdése]

8. Fizetési könnyítés esetén felszámított késedelmi pótlék

2016. július 1-jétől a fizetési könnyítés iránti kérelmek esetében megszűnt a pótlékszámításnál eddig érvényesülő különbségtétel a magánszemély és a jogi személy adózók között, illetve irrelevánssá vált, hogy a kérelmet az esedékességet megelőzően, vagy azt követően terjesztették-e elő. Fizetési könnyítés iránti kérelem benyújtásakor a magánszemély és a jogi személy adózók tekintetében is a kérelmet elbíráló határozat jogerőre emelkedéséig számít fel késedelmi pótlékot az adóhatóság, ha pedig a fizetési könnyítést engedélyezik, akkor csak az elsőfokú határozat keltének napjáig. A fizetési könnyítés időtartamára fizetendő pótlék mértéke nem változott, az az elsőfokú határozat keltének napjától a kérelem benyújtásának napján érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékben fizetendő. A módosítást követően is mellőzhető a pótlék kiszabása, de a törvény már nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely – akár példálózó felsorolással – meghatározná, hogy mi tekinthető a pótlék mellőzését jogszérien megalapozó, kivételes méltánylást érdemlő esetnek. [Art. 133. § (5)-(6) bekezdése]

9. Elévült adómegállapítási időszakra benyújtott önellenőrzés

Az adózóknak 2016. július 1-jétől az adómegállapításhoz való jog elévülési idején túl is lehetőségük nyílik

arra, hogy jogerős bírósági döntés alapján, adókötelezettségük rendezése érdekében már elévült adómegállapítási időszakra vonatkozóan is önellenőrzést nyújtsanak be, melynek alapján az adóhatóság egy éven belül ellenőrzést végezhet. Ellenőrzéssel lezárt időszak esetén az adózó kérelmére indult ismételt ellenőrzés keretében korrigálható az érintett adókötelezettség. [Art. 164. § (2a) bekezdése]

10. Ingóvégrehajtásra vonatkozó szabályok

2016. július elsejét megelőzően, ha az adóhatóság az adózó jelzáloggal terhelt ingatlanára végrehajtási jogot jegyeztetett be, úgy a jelzálogjogosult – tipikusan pénzügyi intézmény – kölcsönszerződésből eredő – követelése lejárttá vált és a végrehajtási eljárás a bírósági végrehajtás szabályai szerint folyt tovább, ami gyakorta azt eredményezte, hogy az adózó ingatlana értékesítésre került és az adóhatóság követelése sem térült meg. A módosítás lehetővé tette, hogy az adóhatóság az ingatlan végrehajtás alá vonását mellőzhesse, ha az ingatlant terhelő jelzálogjog miatt az ingatlan értékesítéséből nem várható az adóhatóság követelésének kielégítése. E szabályozás révén elkerülhetővé válik, hogy az adóhatósági végrehajtás az adós teljes ellehetetlenülését eredményezze, ugyanakkor lehetővé teszi, hogy a későbbiekben az adóhatóság is érvényesíteni tudja a követelését. [Art. 155. § (3a)]

2016. július elsejétől célszerűtlenség esetén mellőzhetővé vált a jelzálogjog bejegyzése. A módosítást követően, ha az ingatlan-végrehajtásnak nincs helye – mivel az adóhatóság összesen nem haladja meg az 500 ezer forintot, illetve ennél kisebb összeg esetén, ha a tartozás a végrehajtás alá vont ingatlan értékével nem áll arányban – vagy az adóhatóság az ingatlant terhelő jelzálog miatt az ingatlan végrehajtás alá vonását mellőzi, az adóhatóság mérlegelési jogkörében eldöntheti, hogy a tartozás erejéig bejegyezteti-e a jelzálogjogot, vagy mellőzi azt. [Art. 155. § (4) bekezdés]

11. Összegzés

A fentiekben ismertetett jogszabály-módosítások, illetve új jogintézmények áttekintése alapján megállapítható, hogy a közigazgatás szolgáltató jellegének erősítésére vonatkozó kormányzati elvárás és az ügyfélcentrikus adóigazgatás kialakítására törekvés az Art. konkrét jogi normáiban is megjelenítésre került.

PONGRÁCZNÉ LOVAS ERIKA